

Παρατηρητήριο Ποιότητας Περιβάλλοντος Σύρου

Αριθμός καταχώρησης βιβλίου Σωματείων Πρωτοδικείου Σύρου 1333/14-7-2020.

Ταχ. Δ/ση.: Βροντάδου 58, Ερμούπολη

Τ.Κ.: 84100

Τηλ.: 6944520563 & 6983009067

e-mail: info@syrosenvobservatory.gr

Αριθμ. πρωτ.: 11

Ημερομηνία: 21-12-2020

Προς: Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας
κ. Κωνσταντίνο Χατζηδάκη

Κοιν.: Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου
κ. Γεώργιο Χατζημάρκο

Δήμαρχο Σύρου Ερμούπολης
κ. Νικόλαο Λειβαδάρα

Βουλευτές:

Υπουργό κ. Ιωάννη Βρούτση

κ. Νικόλαο Συρμαλένιο

κ. Κατερίνα Μονογυιού

κ. Φίλιππο Φόρτωμα

κ. Κρίτωνα Αρσένη

Θέμα: Βαρέα μέταλλα στο λιμένα της Ερμούπολης – Έρευνα για τον προσδιορισμό του εύρους της ρύπανσης και των ρυπαντών.

Κύριε Υπουργέ,

Όπως γνωρίζετε, το Σεπτέμβριο του 2019 ελήφθη για εξέταση δείγμα ιζήματος από τον πυθμένα του λιμένα της Ερμούπολης, από την οργάνωση Aegean Rebreath, στο πλαίσιο του προγράμματος της ποιότητας των θαλασσιών υδάτων που διεξήγαγε. Το δείγμα αυτό απεστάλη στα εργαστήρια του ΕΛΚΕΘΕ και τα αποτελέσματα των αναλύσεων έδειξαν -σύμφωνα με την Aegean Rebreath- τιμές συγκεντρώσεων βαρέων μετάλλων, πολύ άνω των ορίων τα οποία αναφέρονται στην επιστημονική βιβλιογραφία και στον Ν. 3983/2011 για την Εθνική Θαλάσσια Στρατηγική - Καλή Περιβαλλοντική Κατάσταση (ενσωμάτωση της Οδηγίας για την Θαλάσσια Στρατηγική 2008/56/EC)

Η ένδειξη αυτή ήταν άκρως ανησυχητική και έτσι προέκυψε η ανάγκη για την πραγματοποίηση συστηματικής έρευνας για τον προσδιορισμό του εύρους της ρύπανσης και των ρυπαντών.

Έκτοτε έχει περάσει περισσότερο από ένας χρόνος και ακόμη δεν έχει ξεκινήσει η έρευνα αυτή, της οποίας τα αποτελέσματα είναι απαραίτητα για να

ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την απορρύπανση, να καταλογιστούν οι ευθύνες αν υπάρχουν στους υπαίτιους και κυρίως για να ληφθούν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την αποφυγή αντίστοιχης μελλοντικής ρύπανσης.

Τα στοιχεία που έχουν δημοσιοποιηθεί είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, γιατί καταδεικνύουν ότι υπάρχουν καθυστερήσεις και στασιμότητα για την έναρξη της έρευνας χωρίς προφανή λόγο παρά το πιθανό ενδεχόμενο να συνεχίζεται ανεμπόδιστα η ρύπανση.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά είναι:

Κατά τη συζήτηση στη Βουλή επίκαιρης ερώτησης του βουλευτή κ. Κρίτωνα Αρσένη, στη συνεδρίαση της 21-2-2020, ανακοινώθηκε από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος κ. Οικονόμου, ότι το Υπουργείο έχει συνεννοηθεί με το ΕΛΚΕΘΕ να προτείνει στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου την πραγματοποίηση μιας συστηματικής μελέτης, με λήψη πολλαπλών δειγμάτων **και από τον βυθό και από την επιφάνεια του νερού** του λιμένα για τον προσδιορισμό του εύρους της ρύπανσης και ότι μέχρι να ολοκληρωθεί η έρευνα αυτή, **θα προβεί σε ελέγχους δια των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος**. Επίσης ανέφερε ότι *“στο λιμάνι της Σύρου υπάρχουν πάρα πολλές δραστηριότητες οι οποίες ενδεχομένως θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε τέτοιες καταστάσεις”*.

Ο Δήμος Σύρου Ερμούπολης, από το Φεβρουάριο 2020, έχει ανακοινώσει την πρόθεσή του να αναθέσει στο ΕΛΚΕΘΕ την πραγματοποίηση εκτεταμένης έρευνας, με σκοπό την εκτίμηση του ρυπαντικού φορτίου των ιζημάτων του πυθμένα του λιμένα της Ερμούπολης και των πιθανών πηγών ρύπανσής και ζήτησε από το ΕΛΚΕΘΕ συγκεκριμένη πρόταση. Το ΕΛΚΕΘΕ ανταποκρίθηκε με την κατάθεση της πρότασης – προσφοράς του προς το Δήμο, τον περασμένο Μάιο.

Κατά τη συζήτηση στη Βουλή δεύτερης επίκαιρης ερώτησης του κ. Κρίτωνα Αρσένη, στη συνεδρίαση της 25-9-2020, ανακοινώσατε ότι η πρόταση του ΕΛΚΕΘΕ έχει ήδη κοινοποιηθεί στον Δήμο Σύρου-Ερμούπολης και στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και είναι ευθυγραμμισμένη με τη στόχευση του Υπουργείου **για την πραγματοποίηση μιας συνολικής μελέτης από όλη την έκταση του λιμένα**.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, αν και αρμόδια σύμφωνα με το άρθρο 186 του Ν.3852/10, για τον έλεγχο των σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα παράκτια ύδατα καθώς και για τη συγκέντρωση των γενικών πληροφοριών για την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις ρυπογόνες δραστηριότητες στην περιοχή αλλά και για την επιβολή προστίμων για θέματα προστασίας περιβάλλοντος, δεν έχει προβεί σε καμία ενέργεια.

Ο Δήμαρχος Σύρου Ερμούπολης ανακοίνωσε σε πρόσφατη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου ότι παρά τις συνεχείς προσπάθειές του να επικοινωνήσει με το Υπουργείο Περιβάλλοντος για να λάβει απαντήσεις επί του θέματος, δεν του απαντούν στα τηλέφωνα. (Σχετικό το δημοσίευμα της ηλεκτρονικής έκδοσης της “Κοινής Γνώμης” της 9-10-2020 με τίτλο «Σε γραμμή αναμονής για τη μελέτη του βυθού της Ερμούπολης»). Επιπλέον, ο κ. Δήμαρχος με τη σειρά του, δεν απάντησε σε έγγραφο αίτημα μας για την παροχή απλής πληροφόρησης σχετικά με τις ενέργειες του Δήμου για την αντιμετώπιση του ζητήματος.

Ως προς την ουσία και τη σπουδαιότητα του θέματος, επιτρέψτε μας να τονίσουμε -αν και είμαστε σίγουροι ότι το γνωρίζετε- ότι το γεγονός ότι η ρύπανση εντοπίστηκε στον πυθμένα του λιμανιού δεν σημαίνει αυτομάτως ότι είναι λιγότερο επικίνδυνη για τη δημόσια υγεία από αντίστοιχη επιφανειακή ρύπανση. Για να πιστοποιηθεί ο βαθμός της επικινδυνότητας, θα πρέπει να προσδιοριστεί επακριβώς ο μηχανισμός μεταφοράς των στοιχείων αυτών στον πυθμένα και να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αντίστοιχης συσσώρευσης και στον ανθρώπινο οργανισμό, λόγω σχετικής ή παράλληλης επιφανειακής διάχυσης των ρυπαντικών αυτών ουσιών, πριν καταλήξουν στο βυθό.

Τόσο ο κ. Υφυπουργός όσο και η Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, αναφέρουν ότι δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα όρια βαρέων μετάλλων για θαλάσσια ιζήματα στο βυθό. Πλην όμως το ζητούμενο δεν είναι ο προσδιορισμός υπερβάσεων με βάση συγκεκριμένα όρια (είτε θεσμοθετημένα είτε επιστημονικά τεκμηριωμένα), αλλά να προσδιοριστεί αν η συσσώρευση οφείλεται σε φυσικές διεργασίες ή έχει προκύψει από ρυπογόνες δραστηριότητες.

Αν η συσσώρευση των βαρέων μετάλλων στο βυθό οφείλεται σε ρυπογόνες δραστηριότητες το μόνο αποδεκτό “όριο” είναι ότι απλά δεν θα έπρεπε να υπήρχαν εκεί, δεδομένου ότι σύμφωνα με το Π.Δ. 55/98 (ΦΕΚ 58/Α/98): *“Απαγορεύεται η απόρριψη στις ακτές, στα λιμάνια και στα ελληνικά χωρικά ύδατα πετρελαίου, πετρελαιοειδών μιγμάτων, επιβλαβών ουσιών ή μιγμάτων αυτών και πάσης φύσεως αποβλήτων λυμάτων και απορριμμάτων από τα οποία μπορεί να προκληθεί ρύπανση της θάλασσας και των ακτών”*.

Αν παρά ταύτα θεωρηθεί ότι *“δεν υπάρχει όριο για ιζήματα των βυθών”* σημαίνει ότι, π.χ., θα μπορούσαν να απορρίπτονται συστηματικά ουσίες με βαρέα μέταλλα στο βυθό χωρίς να υπάρχει *“υπέρβαση ορίων”* και συνεπώς χωρίς συνέπειες και χωρίς ανάγκη λήψης μέτρων αποτροπής και απορρύπανσης.

Η αναφορά του κ. Υφυπουργού, κατά την συζήτηση στη Βουλή, ότι στο λιμάνι της Σύρου υπάρχουν πάρα πολλές δραστηριότητες οι οποίες ενδεχομένως θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε τέτοιες καταστάσεις, μας προκαλεί μεγάλη ανησυχία μιας και δεν γνωρίζουμε πολλές τέτοιες δραστηριότητες στο λιμάνι της Ερμούπολης. Από τα δεδομένα που έχουμε υπόψη μας, μπορούμε να πούμε ότι η μεγαλύτερη γνωστή δραστηριότητα κατά την οποία, τόσο οι πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται όσο και τα παραγόμενα απόβλητα περιέχουν στη σύστασή τους βαρέα μέταλλα, είναι οι ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες.

Πιο συγκεκριμένα, στο λιμάνι της Ερμούπολης πραγματοποιούνται ανοικτά στην ατμόσφαιρα ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες ψηγματοβολών υδροβολών και χρωματισμών πλοίων, σε τεράστια κλίμακα (υπολογίζεται ότι σε περίπου 200 πλοία πραγματοποιήθηκαν τέτοιες εργασίες τα τελευταία 2.5 χρόνια). Οι εργασίες αυτές αν και λαμβάνουν χώρα εντός του πυκνοκατοικημένου αστικού ιστού, γίνονται χωρίς να χρησιμοποιούνται μέσα που να εμποδίζουν τη διασπορά της σκόνης των αποβλήτων των ψηγματοβολών, των υγρών αποβλήτων και της νέφωσης των υδροβολών, καθώς και των σταγονιδίων των χρωμάτων κατά τις βαφές, στην πόλη και στα νερά του λιμανιού. (Ενδεικτικές οι συνημμένες εικόνες 1 έως 5)

Είναι συχνά τα επεισόδια ρύπανσης στο λιμάνι με επικάθιση ουσιών που προσιδιάζουν σε σκόνες ψηγματοβολών, σκουριές και χρώματα, στην επιφάνεια του νερού. Τα επεισόδια αυτά παραμένουν αδιευκρίνιστα από τις αρμόδιες Αρχές τόσο για τη σύσταση των ρυπαντικών ουσιών όσο και για την πηγή τους παρά το γεγονός ότι υπάρχει ισχυρή πιθανότητα να οφείλονται στις εργασίες αυτές και παρά τα οριζόμενα στο Π.Δ 55/98. (Ενδεικτικές οι συνημμένες εικόνες 6 έως 11)

Ειδικά για τα αερομεταφερόμενα σωματίδια των αποβλήτων των ψηγματοβολών και των σταγονιδίων των χρωμάτων και των υφαλοχρωμάτων, τα οποία είναι άκρως επικίνδυνα για την υγεία, δεν υπάρχει μηχανισμός αποτροπής της διασποράς τους στις κατοικημένες περιοχές και της εισχώρησής τους στον ανθρώπινο οργανισμό (μέσω πολλαπλών οδών), με προφανείς καταστρεπτικές επιπτώσεις. (Ενδεικτικές οι συνημμένες εικόνες 12 έως 14)

Μετά τα ανωτέρω, δεδομένης της επικινδυνότητας των βαρέων μετάλλων τόσο για το περιβάλλον όσο και για τη δημόσια υγεία, απευθυνόμαστε σε σας και αιτούμεθα την επίστευση της διαδικασίας πραγματοποίησης των αναγκαίων ερευνών. Επίσης παρακαλούμε να μας γνωρίσετε τα κάτωθι:

1. Ποιος φορέας θα είναι τελικά η Αναθέτουσα Αρχή της έρευνας στο ΕΛΚΕΘΕ (ή σε άλλον κατάλληλο φορέα), ο Δήμος Σύρου Ερμούπολης, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, ή το Υπουργείο Περιβάλλοντος;
2. Ποιο είναι το σχετικό χρονοδιάγραμμα που έχετε θέσει για την ολοκλήρωση των αναγκαίων ερευνών;
3. Ποιος φορέας θα είναι ο φορέας χρηματοδότησης της έρευνας, ο Δήμος Σύρου Ερμούπολης, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, ή το Υπουργείο Περιβάλλοντος;
4. Έχουν διενεργηθεί οι σχετικοί έλεγχοι από τους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος που ο κ. Υφυπουργός ανακοίνωσε ότι θα πραγματοποιηθούν και ποια τα τυχόν πορίσματά τους;
5. Ποιες είναι οι λοιπές δραστηριότητες δυνητικής ρύπανσης με βαρέα μέταλλα στην Ερμούπολη, οι οποίες είναι εν γνώσει του Υπουργείου σας (στις οποίες αναφέρθηκε ο κ. Υφυπουργός) και τι μέτρα προτίθεστε να λάβετε;
6. Τέλος παρακαλούμε να μας χορηγήσετε αντίγραφο της τεχνικής πρότασης του ΕΛΚΕΘΕ για την πραγματοποίηση της έρευνας, την οποία έχετε αποστείλει στο Δήμο Σύρου Ερμούπολης και στη Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Προσβλέποντας στην καταλυτική παρέμβασή σας για την διευθέτηση του ζητήματος και την ολοκλήρωση των αναγκαίων ερευνών χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις, σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων.

Ο πρόεδρος

Ευστράτιος Ζολώτας

Για το Διευκρινιστικό Συμβούλιο

Η γραμματέας

Στυλιανή Νομικού

Συνημμένα: Δεκατέσσερις (14) σχετικές φωτογραφίες

Εικόνα 1

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Εικόνες 1 έως 3: Σημεία πραγματοποίησης ψηγματοβολών, υδροβολών και βαφών στα πλοία, χωρίς το παραμικρό εμπόδιο περιορισμού της διαφυγής των αποβλήτων στην ατμόσφαιρα και της διάχυσής τους στη κατοικημένη περιοχή καθώς και της απορροής τους στη θάλασσα.

Εικόνα 4

Εικόνα 5

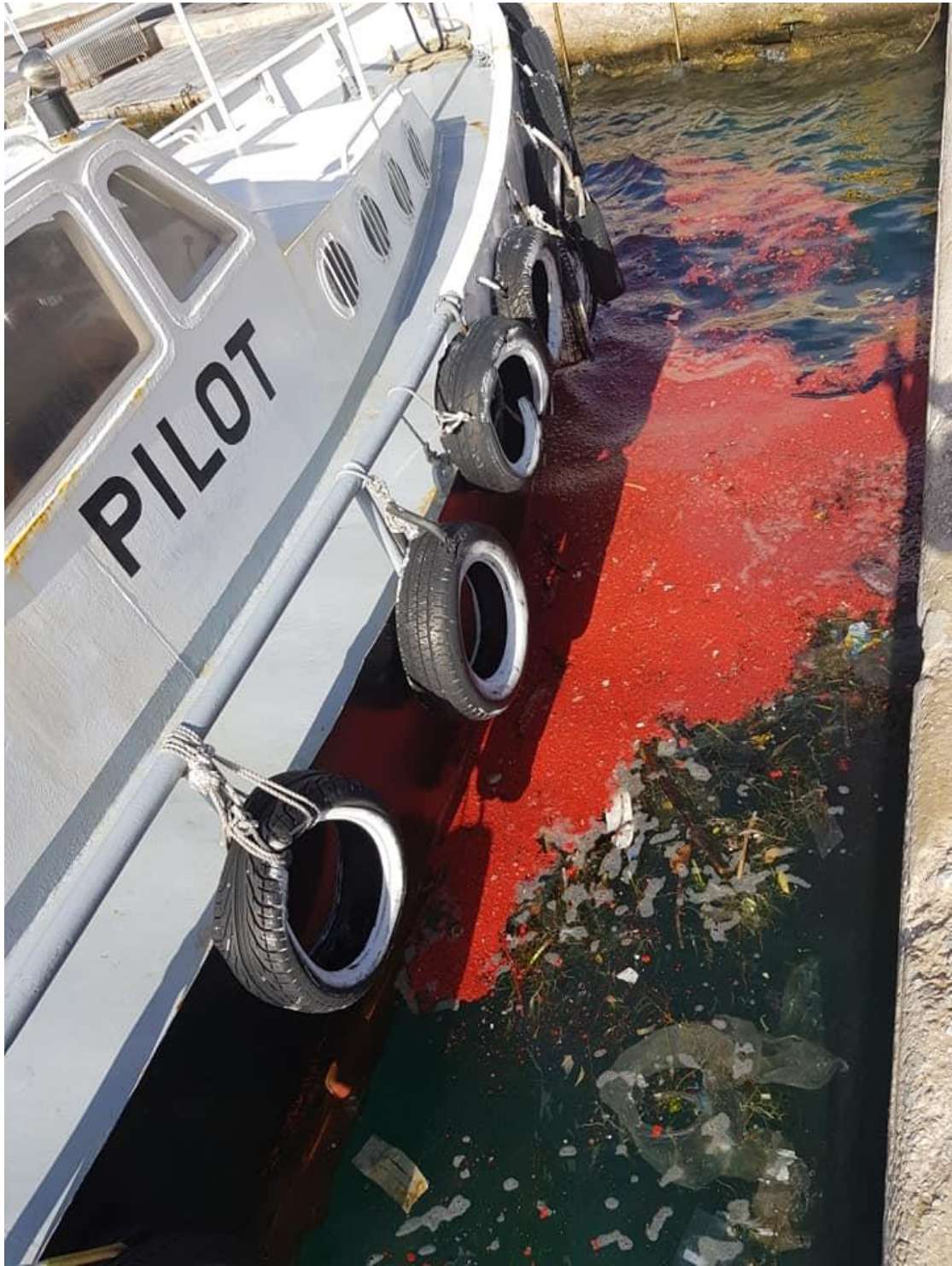
Εικόνες 4 και 5: Εργασίες ψηγματοβολής ή/και υδροβολής, στην εξωτερική επιφάνεια της δεξαμενής, επί τόπου. Όσα από τα παραγόμενα απόβλητα δεν παρασύρθηκαν από το αέρα, κατέληξαν λόγω βαρύτητας άμεσα στο νερό παρά τα οριζόμενα στο Π.Δ. 55/98 (ΦΕΚ 58/Α/98).

Εικόνα 6

Εικόνα 7

Εικόνα 8

Εικόνες 6 έως 8: Ρυπαντικές ουσίες στη θάλασσα που προσιδιάζουν σε μπογιές και υφαλοχρώματα.

Εικόνα 9

Εικόνα 10

Εικόνα 11

Εικόνες 9 και 10: Ρυπαντικές ουσίες στη θάλασσα που προσιδιάζουν σε σκόνες αποβλήτων ψηγατοβολών/υδροβολών.

Εικόνα 11: Απόβλητα ψηγατοβολών.

Εικόνα 12

Εικόνα 13

Εικόνα 14

Εικόνες 12 έως 14: Νέφος αποβλήτων ψηγματοβολών που διασπείρεται στις κατοικημένες περιοχές αναλόγως των πνεόντων ανέμων και αποτελεί άμεσο κίνδυνο για την δημόσια υγεία.